

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

V. De syllogismo sophistico.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

nequeoque, satis probabiliter censent, syllogismum probabilem, tamen formalis sit, ac rite dispositus, ubi tamen falsus constet præmissis, haud esse propriè, & rigorosè syllogismum. Pro quorum sententia opponens primò: Definitio falsa propriè, & strictè definitio non est, cum propria, ac stricta ratione non explicet naturam rei, sed potius eam nesciri faciat: Vnde meritò Cicero lib. 1. de inuent. *Mala definitio est, cum falsum quiddam dicit, hoc pacto, sapientia est pecunia acquirenda intelligentia.* Similiter ergo syllogismus falsus &c.

42. Oppones secundo: syllogismus est argumentatio, in qua præmissæ conclusionem inferunt: igitur in tantum syllogismus aliquis talis erit verè, & propriè in quantum eius præmissæ vera, & propria ratione conclusionem inferunt; in tantum verò impropriè, & apparenter, in quantum eius præmissæ impropriæ, & apparenti tantum, atque adumbrata ratione conclusionem inferunt: quando igitur syllogismus, falsis præmissis constans, vi illarum duntaxat apparenter, & impropriè conclusionem infert; falsò enim inferre, & apparenter, ac impropriè inferre in idem recidunt, sicut esse falsum aurum, cuiusmodi est aurichalcum, haud dubiè esse improprium, apparensque tantum, ac simulatum aurum; sanè syllogismus falsus innitens præmissis apparenter tantum, & impropriè syllogismi rationem obtinebit.

43. Oppones tertio: Navis v. g. papyracea haud est simpliciter, & propriè navis, quia licet formam habeat navis, non tamen materiam eius propriam, pineam videlicet, aut alterius ligni: pari ergo ratione, tamen syllogismus probabilis, at falsus, & quamvis verisimilis, non tamen verus, forma syllogistica sit præditus, haud tamen erit propriè, & strictè syllogismus, defectu materiæ, & propterea quod propositiones, ex quibus coalescit, haud sint veræ, sed falsæ potius. Oppones denique quarto Damascen. cap. 48. dialect. *Oportet autem cognoscere, quod oportet propositiones veras esse, & conclusionem sequi ex propositionibus: si enim inveniatur una propositionum falsa, parallogismus est, & non syllogismus:* & ibidem paulo supra: *syllogismus componitur ex duabus veris propositionibus, & conclusione.*

44. Ad primum horum dicito, in definitionis definitione includi, quod sit veramnam explicare rei naturam & scire quod quid eius, nulla potest oratio, nisi sit cum veritate coniuncta: quo pacto demonstratio, quia definitur syllogismus faciens scire, veros suapte natura, ac definitione postulat assensus, nec aliis constare sustinet; Atqui in definitione syllogismi ut sic, quod aiunt, haud exprimitur, quod eius præmissæ sint veræ: perperam ergo arguitur in præsentiarum à definitione in communi ad syllogismum: nulloque iure colligitur ex eo quod illa proprie sumpta nequeat esse falsa, de hoc adstruendum esse simile quidpiam.

45. Ad secundum dicendum est, præmissas falsas, haud tamen falsò, sed verè inferre conclusionem, & quamvis propositiones non sint veræ, earum tamen connexionem esse veram, cum prioribus admissis postrema haud debeat negari respicere: Hinc est, ut, contra quam sentiunt aduersarij, præmissæ probabiles, quantumvis falsæ, non impropriè, & apparenter, sed propriè, & strictè conclusionem inferant, adeoque syllogismum omni cum proprietate, & rigore, constituent: Quocirca exemplum aurichalci nobis potius fauet: idcirco enim est improprium, quia falsum aurum: at assensus principiorum probabilem verè infert conclusionem, & ad eam non

P. Lyncei Philosophia Tom. I.

negandam necessitat, quamvis ipse sit falsus: eiusmodi ergò illatio, adeoque tota syllogizatio est propriè, & strictè talis. Aut paulò aliter: aurichalcum propterea impropriæ, & metaphorica ratione est aurum, quia est falsum aurum, falsitate opposita veritati transcendentali auri, siue quia non est aurum transcendentaliter verum: at præmissæ probabiles formaliter falsæ haud tamen sunt transcendentaliter tales, sed potius transcendentaliter veræ, cum naturam præmissarum reuera obtineant: hac ergò veritate, adeoque propriè conclusionem inferent, & syllogismum producent. Hinc nostra obiter confirmatur, ac declaratur opinio: Syllogismus nihil aliud est, quam præmissæ, & conclusio connexæ inuicem: at præmissæ falsæ sunt propriè præmissæ, sicut enuntiatio falsa est propria ratione enuntiatio; conclusio quoque falsa est similiter propria conclusio; ambas item propriè connecti & est probatum paulo supra, & apud omnes in confesso: syllogismus ergò ex iis coalecens propriam, ac strictam rationem syllogismi suo sibi iure vindicabit.

46. Ad tertium responderi debet, namque, præter formam suam artificiosam, includere essentialiter certam, ac destinatam materiam: id quod de ea, ac de ceteris arte factis naturalibus probat Fonseca lib. 5. metaph. cap. 7. quæst. 5. sect. 4. tum exemplo Sacramentorum nouæ legis, quæ, cum sint arte facta quedam supernaturalis, ac diuini ordinis, materiam sensibilem, ac certam formam deponunt, tum etiam auctoritate Aristotelis 1. physicor. cap. 7. & 3. physic. cap. 7. & quidem sponte sua perspicuum est; etenim navis est vehiculum quoddam ad mare transmittendum, eiusque pericula superanda idoneum: eiusmodi autem esse nequit, nisi materia constet ligni, non verò papyracea: illam ergò postulat essentialiter, & hanc reiecit: quid mirum ergo si papyro, aut cera, aliave id genus materie facta, haud sit simpliciter navis, sed potius eius simulachrum. Hæc autem ratio non procedit in syllogismo probabili, seu verisimili, non tamen vero, sed ex falsis coalescente præmissis: quamvis enim cæterorum artefactorum more determinatam efflagitet materiam: cæterum eiusmodi materiam negamus esse debere propositiones veras, & non potius iudicia intellectus, siue vera sint, siue falsa: quorum defectu, si quis ab aliquibus apprehensionibus gradum faciat ad alias, aut ab vno voluntatis actu, vel pluribus ad quandam tertium, non ob id syllogizabit. Ad quartum respondeo, Damascenum loqui non de syllogismo probabili, de quo tamen solo est præfens controuersia, sed de demonstratiuo: ita enim ait in ipso illius cap. vestibulo: *Sciendum, demonstrationem esse logicæ speculationis, demonstratio autem syllogismus est.*

CAPVT V.

De syllogismo sophistico.

47. Syllogismus sophisticus, qui & fallax dicitur, nec non apparens elenchus, litigiosus, & pseudographus, talis est, qualis nuncupari solet, aut ratione materiæ, aut ratione formæ: Materia facit, syllogismum aliquem esse sophisticum duobus modis: primò, si præmissæ aliquæ assumantur ut probabiles, re tamen vera sint omni probabilitate destitutæ nihil enim prohibet, quidpiam videri aliquibus probabile, haud tamen esse reuera eiusmodi, sed improbabile potius, ut solem esse multo minorem telluris orbe, maiorem esse cum nascitur occidere

R 3

quam

quam cum medium cali tenet iter, esse vicinum terris prope horizontem: hinc est, vt recte definiat Aristoteles, probabile esse, non quod cuius verisimile apparet, *sed quod omnibus, aut omnibus sapientibus, aut pluribus sapientibus, aut quibusdam egregiis, & probatis*: Secundò, si præmissæ aliquæ assumantur, vt euidenter, ac demonstratiuæ, cum tamen reapse haud sint tales, sed potius euidenter falsæ: vt si quis putans, hanc propositionem, *omnes lineæ deductæ ab eodem puncto ad idem punctum sunt æquales*, esse principium Mathematicum, adeoque summè euidentis, ac manifestum sic arguat, omnes lineæ deductæ, &c. sed diameter circuli & eius medietas siue semi circulus sunt lineæ, quæ ab eodem puncto deducuntur ad idem, nequeunt ergò nec esse æquales: quæ consequentia est euidenter falsa, quia, contrà quam ab arguente putatur, talis est maior propositio: haud enim omnes lineas ab eodem puncto ad idem prodeuntes esse æquales, sed omnes lineas rectas eadem interiectas extrema talem æqualitatem fortiri euidentis est, ac Mathematicum axioma. Porro hoc genus syllogismi, in quo quis vt euidentis accipit, quod est apertè falsum, & impossibile proprio nomine paralogismum vocat Aristoteles lib. I. Topicor. cap. I.

48

Ratione formæ syllogismus euadit sophisticus, cū existimatur esse in forma (hoc est, talis vt, concessis præmissis quib. constat, haud possit, debeatvè eius negari cōclusio) quin reuera formalis sit: non secus atque homo apparet homo, cum tamen humanitas sit ab eo prorsus aliena. Forma autem syllogistica, etsi latissimè sumpta perinde sit, ac artificium quodlibet maioris, minoris, & conclusionis, iuxta disputata superius hoc lib. 5. tract. I. cap. I. at strictè, & propriè sumpta est id tantum artificium, merito cuius præmissæ sunt semper viles ad concludendum: Tunc ergò syllogismus aliquis est in forma, qua de agimus in præsentī, quando est in aliquo ex modis illis vulgo circumferri solitis, Barbara, Celarent, &c. tum verò non est in forma, solumq; apparet esse in illa, quando est in aliquo ex modis illis inutilibus quos supra tract. I. cap. 3. cohibuimus versibus illis, Bilbilis & Colophon Priami Euterpeque canora Laertes Catochos, &c. exemplum Bilbilis esto, aliquis homo currit, Petrus est aliquis homo, Petrus ergò currit: Colophonis, aliquis homo non currit, Bucephalus non est aliquis homo, Bucephalus ergò non currit: Cæterorum etiam paradigmata sunt perquam facilia, eisque proinde superfædeo.

49

Sciscitaberis hic, an syllogismus sophisticus sit propriè, & rigorosè syllogismus? Respondeo esse, si eo tantum vitio laborèt, quod eius præmissæ haud sint probabiles, pro eo ac existimantur vel certè non euidenter, quamuis putentur esse tales, sed è contrariò improbabilis, & euidenter falsæ: quo pacto superiori capite constitutum est à nobis, syllogismum Dialecticum propriam, ac rigorosam syllogismi rationem obtinere, licet eius præmissæ, cum videantur veræ, tamen falsæ sint, ac magis verisimiles, quam veræ: Et quidem argumenta, quibus id ostendimus, parem habent in præsentī vim, ac sunt ponderis eiusdem, rectè si adhibeantur.

50

Sin autem syllogismus sophisticus talis sit, ratione formæ, ac dispositionis præmissarum, profectò non erit nisi impropriè, & adumbratè syllogismus. Iccirco enim homo pictus v. g. non est propriè homo, quia non habet propriam, & essentialē formam hominis, eamque tantum accidentibus mentitur externis: atqui syllogismus ratione formæ sophisticus, & apparens non habet reuera formam

propriam, & essentialē syllogismi: aut quod perinde est, eam connexionem propositionum, vt prioribus concessis, postrema non debeat vnquam negari huicve nequeat subesse falsum, illæ si sint veræ: haud ergò est propriè syllogismus: atque ita sentit Aristoteles I. Topicor. cap. I. & I. Elenchorum cap. I. quem sequuntur Auerfa, ac Rubius supra cap. 4. parum ab initio à nobis citati & cum eis plerique Dialectici.

Sed enim obiicies, hunc in modum: syllogismus ratione formæ sophisticus est propriè argumentatio: tum quia in illo discurret intellectus ab vno ad aliud, & propter præmissas iis deceptus conclusioni præstat assensum: tum etiam, quia non est prima mentis operatio, siue mera apprehensio, nec etiam secunda mentis operatio, siue iudicium, sed potius iudiciorum processus, ac v. luti tela quædam: ergo tertia mentis operatio, siue argumentatio: at non enthymema, aut aliud argumentationis genus, præter syllogismum: sub hoc ergo propriè continetur.

Respondeo cum non paucis, quos nominibus suppressis refert Auerfa q. 25. log. sect. 4. paulò post medium, syllogismum ratione formæ sophisticum haud esse propriè argumentationem. Primò namque materia, & forma rationalis, si non sint vnitæ, & connexæ inuicem, non sunt propriè homo: item, vt exemplo magis logicali vtat, subiectum, & prædicatum, tametsi sint in intellectu, adeoque apprehendantur propria, & vera ratione, non sunt iudicium, hoc ipso quod non vniantur, nec alterum dicatur de altero: similiter ergò licet in syllogismo sophistico, ac non formali sint præmissæ, & conclusio, nihilominus ambæ non erunt propriè argumentatio, si non connectantur inter se: at ita non sunt connexæ: propterea enim concessis eiusmodi præmissis conclusio negatur, quia inter hanc, & illas non est connexio debita.

Præterea: secundò: ex mutlis apprehensionibus oriri solet iudicium, v. g. ex ea, qua apprehendimus hominem, illaque, qua animal, hæc enunciatio, *homo est animal*: atqui ea non ob id est discursus, & tertia mentis operatio: quod igitur conclusio sophistica proficiscatur à suis præmissis, & ab his ad illam gradum faciat intellectus noster, nequaquam argumento esse potest, ambas efficere argumentationem propriè, & strictè talem. Dices, originem, & emanationem iudicii ab apprehensionibus præuiis haud esse discursum, defectu materiæ; quippe quæ non alia ad discurrendum est apta, nisi iudicium, ad cuius certè perfectionem, & essentialē nulla pertingit apprehensio. Contrà: quæuis operatio intellectus non est materia sufficiens argumentationis: quæuis ergo illatio non erit forma ad argumentandum sufficiens: quemadmodum igitur progressio ab apprehensionibus ad iudicium non est argumentatio, quia non coalescit ex iudiciis, nec sortitur materiam sufficientem, & vt sic dixerim, proportionatam; ita etiam motus intellectus nostri à præmissis non rectè dispositis, nec in aliquo modorum vtillium Barbara, Celarent &c. collocatis ad conclusionem fallacem haud erit rigorosa, ac propria ratione argumentatio, ob defectum videlicet formæ, quæ certè ad omnem compositionem non minus, sed potius magis desideratur, quam materia cui superuenit.

Insuper tertio: vtī oppositio logica contradictoria potissimè in eo elucet, quod propositiones ei obnoxie haud possint esse simul veræ, quamuis etiam ita institutæ sint, vt alia physicè excludat aliam ab eodem intellectu; sic equidem argumentatio,

51

52

53

tatio, tametsi propositionibus constet physico quodam ordine sese respicientibus, & quarum alia nascitur ex alia; ceterum eius potissima ratio, & conditio est præmissarum, & conclusionis connexio intentionalis, atque quo ad veritatem, merito cuius illæ nequeunt esse veræ, quin etiam hæc sit cum veritate coniuncta, illarumvè, quod perinde est, obiectum esse, quin existat etiam huius: Atqui hæc connexionem destituitur id genus syllogismi apparentis, quo de agimus.

55 Ad hæc quartò: si syllogismus formaliter sophisticus esset propriè argumentatio, certè non alia quàm syllogismus, vt rectè obiciunt aduersarij: quo fit è Conuerso, si non sit propriè syllogismus, haud etiam esse posse strictè argumentationem: Atqui non est verè syllogismus: hunc enim cum Aristotele omnes definiunt, in quo ex duabus præmissis necesse est conclusionem sequi, id est, in quo ea debet ex illis sequi: moraliter enim loquendo id necessarium est, quod debet fieri, qua ratione vulgò dicimus, restitutionem rerum alienarum esse necessariam, propterea quod sit debita: at ex præmissis non formalibus non debet inferri conclusio, sed potius oportet, ac rationi valde consentaneum est, vt non inferatur: non ergo earum complexio est rigorosè, & propriè syllogismus, atque aded, vt dictum est, nec argumentatio.

56 Quintò tandem, quod ait Auerſa citata q. 2 §. log. sect. 4. necnon q. 29. sect. 6. syllogismum sophisticum defectu formæ talem propriam, ac strictam rationem esse argumentationem, atque etiam syllogismum, non tamen qualem definit Aristoteles, & cum eo tota schola, sed latius sumptum, meo iudicio friuolum est: quo enim fundamento negat, Philosophum tradita à se definitione syllogismi omnem propriè talem non complecti: quo, syllogismi illius latius fusi, sed tamen proprii ac veri oblitum fuisse: quid etiam aliud quam viam aperit tollendi de medio rerum definiendarum artem: quæ enim eius utilitas esse potest, aut quid secundum eam concludi potest de naturis, & essentiis conceptuum communium, si fas est definitionibus definita, non quæ sonant, sed quæ cuique comminisci libet, accommodare: fac aliquem sustinere, gratiam, ac dona supernaturalia non esse accidentia, sed substantias: huic si opponas, ea haud esse entia per se, an nõ facile te eludet, si ex doctrina Auerſæ, eiusque philosophandi ratione, dixerit definitionem illam, substantia est ens per se, non esse omnis substantiæ, sed duntaxat naturalium, earumque, quas nouimus, & experimur.

57 Ad primam rationem illarum, quibus ostendebatur, syllogismum sophisticum, formæ vtique, ac rectæ dispositionis defectu, esse propriè argumentationem, dicendum est, non omnem discursum intellectus ab vno actu suo ad alium esse propriam, & vera ratione tertiam mentis operationem, aut discursum, per quem hæc solet definiri, sed eum tantum cuius præmissæ connexionem habent cum conclusione ex illis sequuta: ita autem haud connectuntur partes, quibus quodammodò coalescit syllogismus, non formalis, & ob id pseudographus. Ad secundam rationem respondendum est, syllogismum, quo de loquimur, esse secundam mentis operationem non tamen vnā, sed multiplicem, & per accidens pluribus cumulata: haud ergo necesse est, haud etiam æquum, eum ad tertiam mentis operationem reuocare.

TRACTATVS IV.

De aliis argumentationibus.

CAPVT I.

De Enthymemate.

MULTIPLEX est ac varia enthymematis apud authores nomenclatura: Mendoza in viridario lib. 7. cap. 11. Cyprianus Soarez lib. 2. Rhetoricæ cap. 19. illud vocant orationem bipartitam, vel bimbrem, aut ex duobus tantum pronuntiationis constitutā, vt omnis homo est animal, ergo Petrus est animal, nullus lapis est animal, ergo nullum animal est lapis. Quintilianus lib. 5. Oratoriarum instit. cap. 14. & alij complures illud nuncupant syllogismum imperfectum, seu truncatum, necnon partem syllogismi, propterea quod cum alia propositione subintellecta sit integer syllogismus, secus verò sine illa: nam superius enthymema priori loco in exemplum adhibitum huius additamento minoris *Petrus est homo* ita perfectum efficias syllogismum, omnis homo est animal, sed Petrus est homo, ergo Petrus est animal.

Aristoteles lib. 1. Rhetor. cap. 1. & lib. 1. poster. cap. 1. illud nominat syllogismum oratorium, quod eius frequentior sit vsus apud oratores, quam Philosophos: Quod orator aliquis (vt exemplo vtar Fabij vbi paulo supra) diceret, cum argentum legauerit omne, pecuniam quoque legauit, quæ est in argento; ita debet philosophicè, ac scholasticè proferri, si pecunia, quæ est in argento signato, argentum est, qui argentum omne legauit, & pecuniam quæ est in argento signato legauit: argentum autem omne legauit: igitur & pecuniam, quæ est in argento, legauit. Quod item ait Cicero pro Milone: *Eius igitur (scilicet Clodij) mortis sedes vltiores, cuius vitam si puteris per vos restitui posse nolitis?* ita dicendum est philosophico, ac scholastico more, cuius vitam nolitis restitui iudices, eius non debetis vlcisci mortem: at Clodij vitam si puteris restitui posse, nolitis: eius igitur non debetis vlcisci mortem. Quod denique Micipsa apud Sallustium ad Iugurtam Manastabilis fratris filium, quem alienum fidum inuenies, si tuis hostis fueris? ita scolæ stylo protuleris; si quando sperare potes alienos fore tibi fidos, debes tuis hostis non esse, at sperare potes aliquandò alienos tibi fore fidos, haud enim credibile est, nusquam inter eos tutam esse fidem, tuis ergo debes hostis non esse.

Huius autem discriminis inter oratores, & philosophos Fabius iterum, atque iterum à nobis laudatus rationem tradit perquam elegantem, in hæc verba namque illi homines docti (scilicet Philosophi) & inter doctos, verum quarentes minutius, & scrupulosius scrutantur omnia, & ad liquidum, confessumque perducunt: vt qui sibi, & inueniendi, & indicandi vendicent partes, quarum alteram topicen, alteram criticen vocant. Nobis (id est oratoribus) ad aliorum iudicia componenda est oratio, & sapiens apud omnino imperitos, atque aliarum certè ignaros literarum loquendum est: quos nisi, & delectatione allucimus, & viribus trahimus, & nonnunquam turbamus